

Sygnatura akt II Ns 1763/15

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca Sędzia SR A. S.

Protokolant sekr. sąd. M. O.

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku W. Z. (1)

z udziałem B. G. i J. Z.

o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia i o stwierdzenie nabycia spadku po W. Z. (2)

postanawia

1. oddalić wniosek o uchylenie zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego w dniu 21 października 2011 roku przez notariusza P. K. w Kancelarii Notarialnej w Ł., repertorium(...)
2. odrzucić wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po W. Z. (2);
3. ustalić, że wnioskodawca i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygnatura akt II Ns 1763/15

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 21 lipca 2015 roku wnioskodawca W. Z. (1), reprezentowany przez pełnomocnika w osobie adwokata wniósł o otwarcie i ogłoszenie testamentu własnoręcznego, sporządzonego w dniu (...) roku przez W. Z. (2) zmarłą w dniu 14 lipca 2011 roku, a nadto o stwierdzenie, iż spadek po W. Z. (2), córce J. i A. ostatnio zamieszkałej w Ł., zmarłej w dniu 14 lipca 2011 roku na podstawie testamentu nabył W. Z. (1) w całości. Wnioskodawca wniósł także o zmianę zarejestrowanego w dniu 21 października 2011 roku za numerem (...) aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego w dniu (...) roku w Ł. przez notariusza P. K. (...) poprzez stwierdzenie, że spadek nabył wnioskodawca w całości albo uchylenie tego aktu w całości, ewentualnie stwierdzenie nabycia spadku oraz uchylenie zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia na podstawie art. 669⁽⁽¹⁾⁾ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu wyjaśnił, że 21 października 2011 roku spadkobiercy ustawowi tj. W. Z. (1), B. G. i J. Z. uzyskali akt poświadczenia dziedziczenia stwierdzający nabycie spadku z ustawy. W. Z. (1) odnalazł testament W. Z. (2) i w lipcu 2015 roku zgłosił się do reprezentującego go w sprawie niniejszej pełnomocnika.

(wniosek k. 3-4, pełnomocnictwo k. 5)

W odpowiedzi na wniosek z dnia 25 sierpnia 2015 roku uczestniczka B. G., reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata przyłączyła się do wniosku.

(pismo k. 17-17v, pełnomocnictwo k. 18)

W odpowiedzi na wniosek z dnia 3 września 2015 roku uczestnik J. Z., reprezentowany przez pełnomocnika w osobie adwokata wniósł o oddalenie wniosku w zakresie stwierdzenia nabycia spadku przez W. Z. (1) na podstawie testamentu oraz zmianę lub uchycenie aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia (...), wskazując iż nie kwestionuje istnienia testamentu własnoręcznego sporządzonego przez zmarłą W. Z. (2). Uczestnik podkreślił jednak, iż treść i okoliczności sporządzenia przedmiotowego testamentu były znane wnioskodawcy od chwili jego powstania.

(pismo k. 20-21, pełnomocnictwo k. 22)

W piśmie z dnia 10 grudnia 2015 roku wnioskodawca przyznał, że było mu wiadomym, iż żona sporządziła testament. Sama jednak wiedza o sporządzeniu testamentu nie jest tożsama z możliwością skutecznego stwierdzenia nabycia spadku na jego podstawie. W chwili otwarcia spadku wnioskodawca nie był w posiadaniu testamentu, nie mógł go odnaleźć, nie wiedział zatem czy testament ten nadal istnieje i czy jest ważny. W październiku 2011 roku wnioskodawca został nakłoniony przez córkę, aby zbyć nabyte w spadku nieruchomości. Wymagało to uprzedniego stwierdzenia nabycia spadku. Doszło zatem do sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia. Testament odnalazł się dopiero w styczniu 2012 roku, na kilka dni przed terminem zawarcia umowy sprzedaży nieruchomości. W obecności B. G., M. P., zięcia B. G. i J. Z. wnioskodawca zakomunikował, że odnalazł testament. Jednak obecni oświadczyli, że na zmianę w zakresie dziedziczenia jest za późno. Dopiero na skutek pogorszenia się relacji z dziećmi – zwłaszcza z synem J., wnioskodawca zapragnął zweryfikować czy istnieje możliwość stwierdzenia dziedziczenia w oparciu o odnaleziony testament. Wiedzę o takiej możliwości W. Z. (1) uzyskał dopiero w lipcu 2015 roku.

(pismo k. 26-27)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. Z. (2) z domu K., córka J. i A., urodzona w dniu (...) w Ł., ostatnio zamieszkała w Ł. przy ulicy (...), zmarła w Ł. 14 lipca 2011 roku. Pozostawiła męża W. Z. (1) oraz dwoje dzieci B. G. i J. Z.. Innych dzieci własnych ani przysposobionych nie miała. Nikt z uprawnionych nie zrzekł się dziedziczenia, nie został też uznany za niegodnego dziedziczenia. O zgodnie W. Z. (2) jej mąż i dzieci dowiedzieli się w dniu jej śmierci

(odpis skrócony aktu zgonu k. 7, zapewnienie spadkowe k. 35)

W. Z. (1), B. G., J. Z. złożyli w dniu 21 października 2011 roku przed notariuszem P. K. w Kancelarii Notarialnej w Ł. przy ulicy (...) (...) oświadczenia o przyjęciu wprost spadku po W. Z. (3) zmarłej w dniu (...) roku w Ł.. Zarówno wnioskodawca jak i uczestnicy postępowania oświadczyli wówczas także, że o ile im wiadomo spadkodawczyni W. Z. (2) nie pozostawiła testamentu.

(akty notarialne: Rep. A Nr 2781/2011 k. 3-3v, Rep. A Nr 2784/2011 k. 4-4v, Rep. A Nr 2787/2011 k. 5-5v - w załączonych aktach sygn. II Ns 1709/11)

W dniu 21 października 2011 roku notariusz P. K. w Kancelarii Notarialnej w Ł. przy ulicy (...) sporządził akt notarialny poświadczenia dziedziczenia za numerem Rep. A Nr 2794/2011, w którym poświadczył, że spadek po W. Z. (2), córce J. i A., zmarłej w dniu 14 lipca 2011 roku na podstawie ustawy nabyli: mąż W. Z. (1) oraz dzieci J. Z. oraz B. G. w 1/3 części każde z nich. Tego samego dnia przedmiotowy akt poświadczenia dziedziczenia został zarejestrowany w Rejestrze Aktów Poświadczenia Dziedziczenia pod numerem (...).

(akt poświadczenia dziedziczenia k. 8-8v, informacja o zarejestrowanym akcie poświadczenia dziedziczenia k. 9)

W dniu (...) roku W. Z. (2) sporządził testament własnoręczny, w którym do całości spadku po sobie powołała swojego męża – W. Z. (1). Na wypadek gdyby mąż zmarł przed nią, spadkodawczyni wskazała, iż do spadku powołuje córkę B. G., darując jej działkę przy ulicy (...) pod numerem (...) wg mapy z października 2001 roku, o powierzchni 1900 m^{((2))}. Działkę przy ulicy (...) pod numerem (...) spadkodawczyni przekazała do równego podziału dla córki B. G. i

syna J. Z.. Testament został otwarty i ogłoszony przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygn. akt(...)w dniu 23 lutego 2016 roku.

(testament – w załączonych aktach testamentowych II Ns 1763/15, postanowienie k. 36)

W. Z. (1) wiedział, że jego żona W. Z. (2) sporządziła testament w dniu 1 marca 2008 roku. W. Z. (2) i jej mąż sporządzili tego dnia testamenty na podstawie wzoru z gazety. Przed wizytą u notariusza w dniu 21 października 2011 roku W. Z. (1) nie mógł odnaleźć testamentu żony. Testament ten odnalazł w książce, około trzy miesiące po śmierci W. Z. (2), przed sprzedażą nieruchomości spadkowej, co miało miejsce w styczniu 2012 roku. Gdy odnalazł testament nie podjął w związku z tym żadnych czynności, gdyż nie zależało mu wówczas. Dopiero po tym, gdy skonfliktował się z synem, wnioskodawca udał się do prawnika celem ustalenia czy może coś zrobić w związku z odnalezionym testamentem. Przed sporządzeniem aktu poświadczenia dziedziczenia także dzieci W. Z. (2) wiedziały, że sporządziła ona testament.

(zeznania wnioskodawcy k. 36-37, zeznania uczestniczki k. 38, zeznania uczestnika k. 38)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o uchylenie zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia podlegał oddaleniu.

Zgodnie z art. 679 § 1 k.p.c. dowód, iż osoba która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w posterowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku. Jednakże, ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. Według art. 679 § 3 kpc w razie przeprowadzenia dowodu, że spadek w całości lub w części nabyła inna osoba niż wskazana w prawomocnym postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku, sąd spadku, zmieniając to postanowienie, stwierdzi nabycie spadku zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym.

Zgodnie z art. 679 § 4 kpc powyższe uregulowania stosuje się odpowiednio do zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia.

Z art. 679 KPC wynika jednoznacznie ściśle powiązanie uprawnienia żądania zmiany postanowienia z podstawą, która nie mogła być powołana przez zainteresowanego w poprzednim postępowaniu, w którym brał udział. Strona wnosząca o zmianę postanowienia spadkowego powinna wykazać, że powołane przez nią fakty i dowody, które mają uzasadniać żądanie zmiany, pozostawały poza jej dostępem podczas poprzedniego postępowania, przy uwzględnieniu, że chodzi o obiektywną możliwość ich powołania. Zgodnie z tym przepisem, uczestnik postępowania spadkowego może żądać zmiany prawomocnego postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, jeśli wykaże podstawę uzasadniającą zmianę oraz dowiedzie, że podstawa ta nie mogła być podniesiona w czasie uprzedniego postępowania. Celem ograniczenia - w zakresie wymaganych podstaw żądania i terminu w stosunku do osób uczestniczących w pierwszym postępowaniu - jest to, by uczestnik poprzedniego postępowania nie mógł się domagać zmiany postanowienia na podstawie, którą mógł poprzednio powołać. Ograniczenie to traktuje się jako prekluzję uprawnienia. Jest ono podyktowane potrzebą ochrony stabilności stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem porządku dziedziczenia. Z tego też względu oraz z uwagi na wyjątkowy charakter uregulowania zawartego w art. 679 KPC, przepis ten podlega wykładni ścisłej, gdyż dopuszczenie możliwości zmiany prawomocnego postanowienia powinno być ograniczone, zwłaszcza, gdy z wnioskiem występuje osoba, która była uczestnikiem wcześniejszego postępowania. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 września 2014 roku, w sprawie III CSK 239/13, opubl: www.sn.pl)

Niemożliwość skorzystania w poprzednim postępowaniu z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby ich powołania strona tego nie uczyniła. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 lutego 1999r, w sprawie, II CKN 807/98, opubl. L.).

Osoba, która nie przedstawiła sądowi istotnej okoliczności, np. istnienia testamentu, nie może domagać się na tej podstawie zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 grudnia 2012 roku, w sprawie IV CSK 183/12, opubl. L.).

Bezspornym jest, iż W. Z. (1), jak i pozostali uczestnicy niniejszego postępowania byli obecni przy sporządzaniu przez notariusza aktu poświadczenia dziedziczenia spadku po W. Z. (2). Biorąc zatem pod uwagę treść przepisu art. 679 § 1 i § 4 k.p.c., wnioskodawca w niniejszej sprawie mógłby żądać uchylenia tego notarialnego aktu poświadczenia dziedziczenia, gdyby żądanie opierał na podstawie, której nie mógł powołać przed notariuszem sporządzającym akt poświadczenia dziedziczenia, a wniosek o uchylenie składał przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

Sąd ustalił, że w dacie sporządzania aktu poświadczenia dziedziczenia, mąż i dzieci spadkodawczyni mieli wiedzę o sporządzeniu testamentu. Mimo to wszyscy oświadczyli przed notariuszem, że spadkodawczyni nie postawiła testamentu. Już wówczas wnioskodawca miał możliwość realizacji swoich uprawnień zmierzających do potwierdzenia dziedziczenia testamentowego poprzez zainicjowanie stosownego postępowania sądowego, nawet jeśli nie mógł odnaleźć testamentu. Treść zaginionego testamentu własnoręcznego może zostać bowiem ustalona w postępowaniu sądowym za pomocą wszelkich dozwolonych prawem środków dowodowych. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 lipca 2005 roku, w sprawie II CK 2/05, opubl. Monitor Prawniczy rok 2005, Nr 16, str. 779)

Ponadto jak wynika z ustaleń, testament wnioskodawca znalazł na około trzy miesiące po śmierci spadkodawczyni, która miała miejsce 14 lipca 2011 roku, a przed sprzedażą nieruchomości, mającą miejsce w styczniu 2012 roku. Wówczas więc uzyskał możliwość zainicjowania postępowania o uchylenie notarialnego aktu poświadczenia dziedziczenia. Tymczasem stosownej treści wniosek wnioskodawca złożył do Sądu dopiero w dniu 21 lipca 2015 roku, zatem po upływie terminu określonego w powołanym art. 679 § 1 kpc.

Sąd w niniejszej sprawie podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 13 października 2004 roku, w sprawie o sygn. akt III CK 82/03, opubl. L., że postępowanie przewidziane w art. 679 kpc nie służy ani naprawie błędów sądu popełnionych w postępowaniu spadkowym, ani usunięciu skutków niezajomości prawa przez uczestników tego postępowania, lecz jedynie umożliwieniu zmiany postanowienia spadkowego w razie wykrycia okoliczności i dowodów, których zainteresowany nie mógł, z różnych przyczyn, powołać w postępowaniu spadkowym. Dlatego nie uzasadniały wniosku twierdzenia wnioskodawcy, że dopiero po zasięgnięciu porady prawnej powziął wiedzę o możliwości złożenia wniosku w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w punkcie 1 postanowienia.

Zgodnie z art. 95j ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2014, poz. 164) zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia ma skutki prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Dlatego, mając na uwadze powyższe okoliczności oraz treść art. 199§1 pkt 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc należało odrzucić wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po W. Z. (2) (pkt 2 postanowienia).

W postępowaniu nieprocesowym zasadą jest, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (art. 520 § 1 k.p.c.). (pkt 3 postanowienia)